

Использование учебно-дидактических, сюжетно-ролевых игр по УМК в летний оздоровительный период

Средняя группа

1. Дидактические игры

(диалог между воспитателем и детьми, т.к. дети 4-5 лет друг-другу вопросы не задают)

Дидактик уен “Эйе – юк.”

Тэрбияче: Син Коля?

Коля: Эйе. Мин Коля.

Тэрбияче: Коля, син кыз?

Коля: Юк, мин малай.

Тэрбияче: Оля, син кыз?

Оля: Эйе, мин кыз.

Тэрбияче: Юля, син эби?

Юля: Эйе, мин эби.

Дидактик уен “Кем юк? – Кого нет?”

Тэрбияче: Кем юк?

Бала: Эти (эни, кыз, малай).

Тэрбияче: Кем юк?

Бала: Эни юк.

Дидактик уен “Нэрсэ юк? - Чего нет?”

Тэрбияче: Нэрсэ юк?

Бала: Эт (песи, туп, курчак, куян, аю).

Тэрбияче: Нэрсэ юк?

Бала: Эт юк.

Дидактик уен “Уйна! – Играй!”

Саша: Мә, Маша, курчак, уйна!

Маша: Мә, Саша, туп, уйна!

Лена: Мә, Коля, зур песи, уйна!

Коля: Мә, Лена, кечкенә аю, уйна!

Миша: Мә, Даشا, куян, уйна!

Даша: Мә, Миша, эт, уйна!

**. Дидактик уен
“Бир әле – Дай, пожалуйста”**

Саша: Аю (*куян, эт, песи, курчак, машина, түп*) бир әле.

Тәрбияче: Нинди аю?

Саша: Зур, матур, чиста, әйбәт аю.

Тәрбияче: Мә зур, матур, чиста, әйбәт аю.

**Дидактик уен
“Ничә? – Сколько?”**

Тәрбияче: Бер?

Бала: Эйе, бер.

Тәрбияче: Өч?

Бала: Юк, дүрт.

Тәрбияче: Өч?

Бала: Юк, дүрт.

**Дидактик уен
“Уенчыклар юабыз”**

Тәрбияче **пычрак уенчық түпны күрсәтэ.**

Тәрбияче: Туп нинди?

Балалар: Туп пычрак.

Тәрбияче: Туп ю (түпны юалар). Туп нинди?

Балалар: Туп чиста.

“Ватық телефон”

**Үен “Туп”, “Курчак” сұzlәре, аннан “Чиста туп”, “Зур курчак”
h. б. сұзтезмәләрне әйтеп уйнала.**

“Туп”

Туп, туп, матур туп,
Сикер, сикер матур туп.
Бер, ике, өч, дүрт, биш,
Сикер, сикер, матур туп.

“Зур, кечкенә”

Туп, туп
Зур туп.
Балалар хәрәкәтләр белән зур тупны күрсәтәләр.
Туп, туп
Кечкенә туп.

“Мә, туп”

Балалар түгәрәктә бер берсенә тупны бирәләр.
Тәрбияче: Мияу, мә туп.
Мияу: Рәхмәт. Акбай, мә туп.
Акбай: Рәхмәт. Оля, мә туп.
Оля: Рәхмәт. Коля, мә туп.

Шул үрнектә башка балалар белән уен дәвам итә.

“Бир - мә”.

Балалар парлашып утыралар бер берсенә тупны тәгәрәтеп уйныйлар.

- Туп бир.

- Мә, туп.

3. Сюжетлы-рольле уеннар

“Уенчыклар кибете”

1 нче вариант.

Бала: Аю бир.

Тәрбияче: Нинди аю?

Бала: Зур аю.

Тәрбияче: Мә, зур аю.

Бала: Рәхмәт.

2 нче вариант.

Бала: Курчак бир.

Тәрбияче: Нинди курчак?

- Матур курчак.

- Мә, матур курчак.

- Рәхмәт.

“Кунакны сыйла”

Маша: Мә, Саша, ипи аша.

Саша. Рәхмәт, ипи (алма) тәмле.

Оля. Мә, Коля, чәй (сөт) әч.

Коля. Рәхмәт, чәй тәмле.

4. Жырлы-биюле уеннар

“Жырлап әйт”

Бер, ике, өч, дүрт, биш аю,

Зур аю, матур аю.

Бер, ике, өч, дүрт, биш аю,

Зур аю, матур аю.

Жырлы-биюле уен

“Карусель”

Әллә-лә, әллә-лә, карусель әйләнә,

Матур курчак әйләнә,

Зур-зур аю әйләнә,

Кечкенә әллә-лә, карусель әйләнә,

Матур курчак әйләнә,

Зур-зур аю әйләнә,

Кечкенә күян әйләнә.

Жыр “Минем өем”

Бу өй матур,

Бу өй зур.

Монда яши бабай.

-Мин бабай.

Монда яши әби.

-Мин әби.

Монда яши әти.

-Мин әти.

Монда яши әни.

-Мин әни.

Монда яши малай.

-Мин малай (малайлар чыга).

Монда яши кыз.

-Мин кыз (кызлар чыга).

Әйе шул, әйе шул.

Бу өй матур,

Бу өй зур.

5.Бармак уеннары

“Гайлә”.

1нче вариант

Бу бармак бабай,

Бу бармак әби,

Бу бармак әти,

Бу бармак әни,

Бу бармак малай (**үң кулда**).

Бу бармак бабай,
Бу бармак эби,
Бу бармак эти,
Бу бармак эни,
Бу бармак кыз (**сул кулда**).

2нче вариант

Уң кул бармакларын күрсәтеп:

Исәнме, бабай.

Исәнме, эби.

Исәнме, эти.

Исәнме, эни.

Исәнме, малай.

Сул кул бармакларын күрсәтеп:

Исәнме, бабай.

Исәнме, эби.

Исәнме, эти.

Исәнме, эни.

Исәнме, кыз.

Старшая группа

1. Дидактические игры

(диалог между воспитателем и детьми, между детьми).

Дидактик уен “Бу нэрсә? Нинди? – Это что? Какой?”

Акбай: Бу нэрсә?

Мияу: Бу туп (куян, курчак, машина, аю, эт, песи).

Акбай: Нинди туп?

Мияу: Кечкенә (зур) туп (куян, курчак, машина, аю, эт, песи).

Дидактик уен “Бу нэрсә? Нинди? – Это что? Какой?”

Маша: Бу нэрсә?

Саша: Тэлинкә (чынаяк, кашык).

Маша: Тэлинкә (чынаяк, кашык) нинди?

Саша: Тэлинкә (чынаяк, кашык) матур, чиста, кызыл (сары, яшел, зэнгэр).

Дидактик уен “Нэрсә кирәк? – Что надо?”

Малай: Исәнме, Мияу.

Кыз: Исәнме, Акбай.

Малай: Нэрсә кирәк?

Кыз: Туп кирәк.

Малай: Нинди туп?

Кыз: Зур (кечкенә, матур, чиста, пычрак, эйбәт) туп.

Малай: Мә, зур, матур, чиста, эйбәт туп.

Кыз: Рәхмәт. Сау бул, Саша.

Малай: Сау бул, Оля.

Дидактик уен “Бир әле – Дай, пожалуйста.”

-Кашык (тэлинкә, чынаяк) бир.

-Нинди кашык (тэлинкә, чынаяк)?

-Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зэнгэр) кашык.

- Ничә қашық (тәлинкә, чынайк)?
- (1-10)** қашық (тәлинкә, чынайк).
- Мә, **(1-10)** қашық(тәлинкә, чынайк).

**Дидактик уен
“Нәрсә бар? –Что есть?”**

- Нәрсә бар?
  - Туп (курчак) бар.
  - Нәрсә юк?
  - Туп (курчак) юк.
- (По образцу повторить темы “Овоши”, “Игрушки”,
“Посуда”, “Мебель”, “Одежда”).

2.Сүзле-хәрәкәтле уеннар

“Син кем?”

**Балалар түгәрәктә басып тора. Тәрбияче балага туп биреп,
сорый.**

Тәрбияче: Син кем?

Бала: Мин Оля. Мин kız.

Тәрбияче: Син кем?

Бала: Мин Коля. Мин малай.

“Мин кемне уйладым?”

**Тәрбияче тема буенча бер сұзне уйлый, балалар белеп әйтергә
тиеш.**

Бала: Эни?

Тәрбияче: Юк.

Бала: Эти?

Тәрбияче: Әйе.

Бала сүзне дөрес уйлап тапканчы, уен дәвам итэ.

Бармак уены “Гайлә”.

Бу бармак бабай,

Бу бармак әби,

Бу бармак эти,

Бу бармак әни,

Бу бармак малай (ун қулда).

Бу бармак бабай,

Бу бармак әби,

Бу бармак эти,

Бу бармак әни,

Бу бармак кызы (сул қулда).

“Төсле туплар”

**Балаларга сары, кызыл, яшел туплар таратыла. Алар уенның
эчтәлегенә туры китереп хәрәкәтләр ясыйлар.**

1)Туп, туп, кызыл туп,

Сикер, сикер, кызыл туп.

Бер, ике, өч, дүрт, биш, алты, жиде, сигез, тұғыз, ун,

Сикер, сикер кызыл туп.

2)Туп, туп, сары туп,

Сикер, сикер, сары туп.

Бер, ике, өч, дүрт, биш, алты, жиде, сигез, тугыз, ун,

Сикер, сикер сары туп.

3)Туп, туп, яшел туп,

Сикер, сикер, яшел туп.

Бер, ике, өч, дүрт, биш, алты, жиде, сигез, тугыз, ун,

Сикер, сикер яшел туп.

“Мин нэрсә уйладым?”

Кызыл, сары алма рәсемнәре күрсәтелә, балалар сүзтезмәләрне кабатлыйлар. Тәрбияче Акбай ролендә. Акбай сүзтезмәне уйлый. Балалар нинди сүзтезмә уйлаганын белеп әйтәләр.

а)Балалар: Кызыл алма?

Акбай: Юк.

Балалар: Сары алма?

Акбай: Эйе, сары алма.

“Яраткан уенчыгыны эйт, ал”

Кәрзингә уенчыклар салып Акбай килә, ишек шакый.
Тәрбияче Акбай ролендә.

Балалар: Кем анда?

Акбай: Мин Акбай.

Балалар: Акбай, кил монда.

Акбай: Исәнмесез. Хәерле көн.

Балалар: Исәнме, Акбай. Хәерле көн.

Акбай кәрзиндәге уенчыкларга күрсәтеп: Мин туп (курчак, аю, куян, эт, песи) яратам. Оля, син нәрсә яратасың?

Оля: Мин курчак (туп, аю, куян, эт, песи) яратам.

Акбай: Курчак (туп, аю, куян, эт, песи) ал.

Оля: Рәхмәт.

Уен һәр бала белән дәвам итә.

“Кайда, нәрсә бар?”

Өстәлдә, урындыкта, караватта уенчыклар һәм мулажлар куелган. Тәрбияче балалар белән бүлмә буйлап йөри, сорый:

- Бу нәрсә?
- Өстәл.
- Өстәлдә нәрсә бар?
- Алма бар.
- Бу нәрсә?
- Урындык.
- Урындыкта нәрсә бар?
- Туп бар.
- Бу нәрсә?
- Карават.
- Караватта нәрсә бар.
- Аю бар.

“Ватық телефон”

Уен башта “Кашық”, “Тәлинкә” сүzlәре, андан “Зур кашық”, “Зур тәлинкә” сүзтезмәләрен әйтеп уйнала.

3.Сюжетлы-рольле уеннар

“Уенчыклар кибете”

1 нче вариант.

Бала: Аю бир.

Тәрбияче: Нинди аю?

Бала: Зур аю.

Тәрбияче: Мә, зур аю.

Бала: Рәхмәт.

2 нче вариант.

Бала: Курчак бир.

Тәрбияче: Нинди курчак?

- Матур курчак.

- Мә, матур курчак.

- Рәхмәт.

“Бар безнең бакчабыз”

Балалар түгәрәктә жырлап йөриләр, сүзгә туры килгән хәрәкәтләрне күрсәтәләр. Чакырылган персонаж уртага чыгып

бии, балалар кул чабалар. Соңыннан ике бала “капка” ясап басалар, калғаннары бер-бер артлы “капқадан” чыгып китәләр.

1)Бар матур бакча,

Анда кишер үсә. (*тұғәрәктә йөриләр*)

Менә шундый кишер зур, (*хәрәкәт белән*

Менә шундый кечкенә. *курсәтәләр*)

Күшүмтә:

Кишер, кишер, кил әле, (*1 бала “кишер”*

Биеп, биеп кит әле. *уртага чыга, бии*)

Әллә-лә,әллә-лә, *(балалар*

Биеп, биеп кит әле. *кул чабалар*)

2) Бар матур бакча,

Анда суган үсә. (*тұғәрәктә йөриләр*)

Менә шундый суган зур, (*тұғәрәктә йөриләр*)

Менә шундый кечкенә. *курсәтәләр*)

Күшүмтә:

Суган, суган, кил әле, (*1 бала “суган”*

Биеп, биеп кит әле. *уртага чыга, бии*)

Әллә-лә, әллә-лә, *(балалар*

Биеп, биеп кит әле. *кул чабалар*)

3) Бар матур бакча,

Анда кыяр үсә. (*тұғәрәктә йөриләр*)

Менә шундый кыяр зур, (*тұғәрәктә йөриләр*)

Менә шундый кечкенә. *(курсателәр)*

Күшымта:

Кыяр, кыяр, кил әле, *(1 бала “кыяр”*

Биеп, биеп кит әле. *уртага чыга, бии*)

Әллә-лә, әллә-лә, *(балалар*

Биеп, биеп кит әле. *кул чабалар*)

4) Шофер, шофер, кил әле, *(1 бала “шофер”*

Биеп, биеп кит әле. *уртага чыга, бии,*

Әллә-лә, әллә-лә, *балаларны “капкадан”*

Биеп, биеп кит әле. *алып чыгып китә*)

“Яшелчәләр кибете”

**Коля – бәрәңге, Оля - суган, Акбай - кыяр, Мияу кәбестә
сatalар. Сатып алучылар ролендә балалар.**

а)Маша: Исәнме, Коля.

Коля: Исәнме, Маша.

Маша: Хәлләр ничек?

Коля: Әйбәт.

Маша: Коля, 2 бәрәңге бир.

Коля: Мә, 2 бәрәңге.

Маша: Рәхмәт, Коля. Сау бул.

Коля: Сау бул, Маша.

б)Саша: Исәнме, Оля.

Оля: Исәнме, Саша.

Саша: Хәлләр ничек?

Оля: Эйбәт.

Саша: Оля, З суган бир.

Оля: Мә, З суган.

Саша: Рәхмәт, Оля. Сау бул.

Оля: Сау бул, Саша.

“Ашханә”

Мияу пешекче ролендә. Аңарда таратма рәсемнәр. Балалар рәсемнәрне сорап алалар:

Бала: Исәнме, Мияу.

Мияу: Исәнме, Оля. Нәрсә кирәк?

Оля: Аш (ботка, чәй, ипи, сөт) кирәк.

Мияу: Нинди аш (ботка, чәй, ипи, сөт)?

Оля: Тәмле аш (ботка, чәй, ипи, сөт).

Мияу: Мә, аш (ботка, чәй, ипи, сөт) аша.

Оля: Рәхмәт. Аш (ботка, чәй, ипи, сөт) тәмле.

Уен шулай башка балалар белән дәвам итә.

“Савыт – саба кибете”

Кибеттә төрле төстәге уенчык тәлинкә, кашык, чынаклар.

Акбай сатучы ролендә.

Оля: Исәнме, Акбай.

Акбай: Исәнме, Оля.

Оля: Акбай, тәлинкә бир (чынаяк, кашык).

Акбай: Нинди тәлинкә?

Оля: Кызыл тәлинкә (яшел, зәңгәр, сары).

Акбай: Ничә тәлинкә?

Оля: (1дән 10га) тәлинкә.

Акбай: Мә, (1дән 10га) тәлинкә.

Оля: Рәхмәт. Сау бул, Акбай.

Акбай: Сау бул, Оля.

“Киенәр кибете”.

Сатучы ролендә ике бала. Бер балада төрле төстәге күлмәкләр, икенче балада төрле төстәге чалбарлар. Балалар төсен әйтеп кирәkle киенне сорап алалар.

- Исәнме, Оля.
- Исәнме, Коля.
- Хәлләр ничек?
- Эйбәт.
- Оля, күлмәк бир.
- Нинди күлмәк?
- Сары күлмәк.
- Ничә күлмәк?
- Бер күлмәк.

- Мә, бер күлмәк.
- Рәхмәт. Сау бул, Оля.
- Сау бул, Коля.

Уен шул үрнәктә дәвам итә.

“Жиһазлар кибете”

**Төрле зурлыктагы, төстәге жиһазларның таратма рәсемнәре.
Тәрбияче сатучы ролендә.**

Оля: Исәнмесез.

Тәрбияче: Исәнме, Оля. Хәлләр ничек?

Оля: Эйбәт, рәхмәт.

Тәрбияче: Нәрсә кирәк?

Оля: Карават (өстәл, урындық) кирәк.

Тәрбияче: Нинди карават (өстәл, урындық)?

Оля: Зур (кечкенә, кызыл, сары, зәңгәр) карават.

Тәрбияче: Мә, зур карават.

Оля: Рәхмәт.

Шул үрнәктә балалар уенны дәвам итәләр.

4.Уен ситуацияләре

“Дустыңы йоклат”.

Йокы бүлмәсендә балалар бер-берсенә тәкъдим итәләр.

Коля: Оля, күлмәк (футболка, сарафан, итәк, комбинезон) сал.
Йокла.

Оля: Коля, чалбар (шорты, футболка) сал. Йокла.

Уянгач:

Коля: Оля, күлмәк (футболка, сарафан, итәк, комбинезон) ки.

Оля: Коля, чалбар (шорты, футболка) ки.

“Хәерле көн телә”

Мы все проснулись. Пожелаем друг другу: “Добрый день” - “Хәерле көн”.

Тәрбияче балалар белән бергә: “Хәерле көн”, дип эйтә. Балаларга “Хәерле көн” теләргә тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә “Хәерле көн” тели.

“Иптәшеңне юнырыга чакыр”

Тәрбияче үрнәгендә балалар бер-берсен чакыралар, биремне үтиләр, эйтәләр.

Тәрбияче: Саша, кил монда. Бит, кул ю.

Бала биремне үти.

Тәрбияче: Бит (кул) чиста?

Бала: Эйе, бит (кул) чиста.

Балалар хәрәкәт белән күрсәтәләр.

Мә су,

Бит, кул ю.

Чиста су, чиста су,

Ю, ю, ю.

4. Жырлар

“Минем өем”

Балаларга бабай, әби, эти, эни, кыз, малай, эт, песи битлекләре таратыла.

Бу өй матур,

Бу өй зур.

Монда яши бабай

Бабай алга чыга: Мин бабай.

Монда яши әби.

Әби алга чыга: Мин әби.

Монда яши эти.

Эти алга чыга: Мин эти.

Монда яши әни.

Әни алга чыга: Мин әни.

Монда яши малай.

Малай алга чыга: Мин малай.

Монда яши кыз.

Кыз алга чыга: Мин кыз.

Әйе шул, әйе шул,

Бу өй матур.

Бу өй зур.

“Карусель”

Әллә-лә, әллә-лә, карусель әйләнә,
Матур курчак әйләнә,
Зур-зур аю әйләнә,
Кечкенә әллә-лә, карусель әйләнә,
Матур курчак әйләнә,
Зур-зур аю әйләнә,
Кечкенә күян әйләнә.

“Ақ калач”

Алиянең туган көненә
Без пешердек ак калач.
Менә шундый калач зур,
Менә шундый кечкенә,
Менә шундый тәмле,
Менә шундый баллы.
Әйе шул, әйе шул,
Әйе шул калач тәмле.

“Яратам”

Мин алма яратам,
Яратам, яратам.
Мин кыяр яратам,
Яратам, яратам.

Мин груша яратам,

Яратам, яратам.

Мин Коляны яратам,

Яратам, яратам.

Мин Оляны яратам.

Яратам, яратам.

5. Театрлаштырылган уеннар

“Кишер үстерәбез”.

Эшчәнлекне интерактив тактада да оештырырга була.

Балаларга әби, бабай, эти, эни, малай, кыз, эт, песи битлекләре таратыла. Түтәлдә “кишер” үсә.

Тәрбияче: Что растет на грядке? Давайте вытянем вместе и посмотрим.

Тәрбияче үзе тартып карый, саный: 1, 2, 3, 4, 5. Юк. Бабай, кил монда.

Бабай тартып карый: 1, 2, 3, 4, 5. Юк. Эби, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Әби: Юк. Эти, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Эти: Юк. Эни, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Эни: Юк. Малай, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Малай: Юк. Кыз, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Кыз: Юк. Эт, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Эт: Юк. Песи, кил монда.

Бергә тарталар: 1, 2, 3, 4, 5.

Тартып чыгаралар: О-о-о! Зур!

Тәрбияче: Бу нәрсә? Кишер.

Тәрбияче белән балалар: Кишер.

“Өч аю”.

Эшчәнлекне интерактив тақтада да оештырырга була.

Экият барышында яңа сүзләр балалар белән кабатлана.

Аудио (49 нчы кисәк)

Персонажлар: өч аю.

Күренеш: Урман. Урмандагы өйдә өч аю яши.

В избушке на краю леса жили три медведя. Большого медведя звали Михаил Иванович. Он говорил грубым голосом. Медведицу звали Настасья Петровна. А маленького медвежонка звали Мишутка. Он говорил тоненьkim голоском.

После ужина медведи собирались за круглым столом и дружно вели беседу.

Михаил Иванович садился за стол и грубым голосом говорил: “**Бу өстәл**”. Настасья Петровна не так громко: “**Бу өстәл**”. Маленький Мишутка говорил тоненьkim голоском: “**Бу өстәл**”.

А потом Михаил Иванович поудобнее садился на стул и говорил: “**Бу урындык**”. Настасья Петровна говорила: “**Бу урындык**”. А маленький Мишутка увидел свой сломанный стульчик и спросил: “**Бу урындык?**”.

После обеда медведи шли в другую горницу. Там стояли три кровати.

Михаил Иванович грубым голосом говорил: “**Бу карават**”. Настасья Петровна говорила не так громко: “**Бу карават**”. А Мишутка-шалунишка показал на свою кровать и сказал: “**Бу диван**”. Михаил Иванович и Настасья Петровна его поправили: “**Бу карават**”.

Перед сном медведи желали друг-другу: “Спокойной ночи” и сладко засыпали.